

SLUIPROUTE

Lobby in Europa zorgt voor absurd internetbeleid

Tachtig procent van onze wetgeving komt uit Brussel. De bekende oneliner is weliswaar onkracht voor alle Nederlandse wetten bij elkaar, maar voor internetbeleid komt het percentage in de buurt. Online privacy, cybersecurity, E-Commerce, netneutraliteit; op dit moment vergadert de Europese Unie over ieder heet hangijzer op de digitale beleidsagenda. Europa blijft een sluiproute voor absurd internetbeleid. De relatief onbewaakte Europese wandelgangen vormen voor gevestigde lobby's een perfect platform om in één klap 500 miljoen Europeanen te reguleren.

In die wandelgangen is het momenteel spitsuur. Met de 'Digital Single Market Strategy' presenteerde de nieuwe Europese Commissie onlangs haar zestien speerpunten voor internetbeleid. Een zaligmakend persbericht ten spijt, valt de Europese sluiproute in en tussen de regels van de onderliggende rapporten terug te lezen. Die niemand leest. Vaak breekt je klomp van de absurde voorstellen.

Neem netneutraliteit, het principe dat internetproviders slechts doorgeefluik zijn van het internetverkeer van hun gebruikers. Door netneutraliteit krijgt iedereen toegang tot hetzelfde internet en mogen internetproviders zichzelf of anderen geen voorkeursbehandeling geven. Zo konden Skype en Whatsapp concurreren met spraak- en chatdiensten van KPN. En kunnen startups nu concurreren met Skype en Whatsapp. Gelijke toegang, gelijke kansen. Met maar een handjevol dominante internetaanbieders, is netneutraliteit cruciaal voor innovatie en communicatievrijheid.

Axel Arnbak

Nederland pioniert wereldwijd met wetgeving die netneutraliteit garandeert. Europa bood die ruimte en voor de vorige verkiezingen steunde het Europese Parlement netneutraliteit, maar Brussel is nu met waardeloze argumentatie hard op weg het kernprincipe van een open internet bij Europese wet te verbieden. Nederland staat erbij en kijkt ernaar.

Nationale politici hebben de Europese sluiproute ook ontdekt. Om beleidsgedochten die in nationale parlementen niet op meerderheden kunnen rekenen alsnog via Europa op te leggen. Jarenlang stak de Eerste Kamer een stokje voor de bewaarplicht voor internetproviders van alle bel- en internet 'metadata'. Deze data bieden diepgaand inzicht in het communicatiegedrag van iedere burger: met wie je communiceert, op welk moment, en waar je bent. Tegen de wil van de Eerste Kamer in, stemde minister Donner in 2005 namens Nederland in Europa toch voor. Zijn stem zorgde daar voor een krappe meerderheid. Vorig jaar heeft het Europese Hof van Justitie de bewaarplicht verworpen. Zonder Donners Europese sluiproute was Nederland een jarenlang privacydrama bespaard gebleven. En wat schetst ieders verbazing: in Brussel gonst het gerucht dat de nieuwe Europese Commissie aan een aangepaste Europese bewaarplichtwet werkt. Ondanks een felle uitspraak van het Europese Hof, ratelt de Brusselse lobbymachine vrolijk verder.

Zonder Donners Europese sluiproute was Nederland een jarenlang privacydrama bespaard gebleven

Behalve netneutraliteit en de Big Brother-bewaarplicht, sluiten armzalig onderbouwde cybersecurity- en databeschermingsvoorstellen aan in een lange waslijst pover Europees digitaal beleid. Veelgehoorde bezwaren over Europa zijn het democratische tekort en gebrekkige journalistieke controle. Maar achter de schermen speelt een praktischere, nauwelijks besproken dynamiek. In 2004 breidde de EU uit van 15 naar 25 lidstaten. Aangezien iedere lidstaat een eigen eurocommissaris moest krijgen, kreeg de Commissie 25 in plaats van 15 leden. Bovendien moesten eurocommissarissen verhuizen van hun eigen departement naar het nieuwe Berlaymontgebouw, een ijzeren vesting middenin het lobbykwartier van Brussel. Ingewijden zoals Joe McNamee, de ervaren directeur van stichting European Digital Rights (EDRI), stellen dat de verhuizing gigantische gevolgen heeft gehad. Omdat Eurocommissarissen letterlijk en figuurlijk op afstand zijn geplaatst van hun eigen ambtelijke experts, is macht gecentraliseerd. Europees beleid wordt steeds slechter gemotiveerd en vaker beïnvloed in het Brusselse lobbyparadijs.

Aan zulke dynamieken zal Nederland als EU-voorzitter per 1 januari 2016 weinig kunnen veranderen. Europese beleidsdossiers, ook de digitale agenda, worden nauwkeurig bewaakt door in Brussel werkende lobby's. In de online en offline wereld zijn ondernemers en burgers steevast de dupe. Geen wonder dat Europa zo populair is.

Axel Arnbak is onderzoeker cybersecurity en informatierecht aan het IViR (UvA) en het Berkman Center (Harvard). Reacties @axelarnbak

